

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kevytautolainsäädännön voimaantuloista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Heinosen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 606/2020 vp:

Tuleeko kevytautot mahdollistava lainsäädäntö voimaan marraskuussa 2020,

miten vuoden lisäaika on käytetty hyväksi ja

onko hallitus suunnittelemassa kevytautolainsäädännön perumista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esityksestä eduskunnalle kevytautolakien kumoamisesta ja lähettänyt sen lausuntokierrokselle 25.8.2020. Hallituksen esitys eduskunnalle lakien kumoamisesta on annettava viimeistään syyskuussa ja tavoitteena on, että lait voitaisiin käsitellä kiireellisenä, jotta eduskunta ehtii hyväksyä lakien kumoamisen ennen 1.11.2020, jolloin kevytautoja koskevat lait tulisivat voimaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö aloitti liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnössään edellyttämät keskustelut komission liikenteen pääosaston (DG Move) kanssa välittömästi kevytautoja koskevien lakien voimaantulon siirtämistä koskevien lakien hyväksymisen jälkeen etsien tapaa, jolla kevytautojen käyttöönotto Suomessa voitaisiin sallia. Neuvotteluja käytiin aktiivisesti sekä poliittisella että virkamiestasolla. Komissio teki kuitenkin selväksi, että kansalliseen lainsäädäntöön tehtävät muutokset eivät yksin auttaisi kevytautojen käyttöönotossa, ja toteutus kilpistyisi aina viimeistään ajokorttidirektiiviin, jonka mukaan kevytautoiksi Suomessa katsot-tavat ajoneuvot olisi katsottava henkilöautoiksi, joiden kuljettamisen vähimmäisikäraja on 17 vuotta.

Neuvottelujen alkuvaiheessa komission liikennepääosaston virkamiehet ehdottivat, että Suomi hakisi poikkeusta ajokorttidirektiivin 4 artiklan 5 kohdan soveltamisalasta siten, että kevytautoja koskevasta ajo-oikeudesta voitaisiin säätää kansallisesti. Yhdessä keskusteltuna ehdotuksena oli malli, jossa kevytauton kuljettamiseen vaadittavalle rajoitetulle ajokortille säädettäisiin kansallisesti pitkälti samat opetus- ja tutkintovaatimukset kuin tavallisen henkilöauton kuljettamiseen vaadittavalle B-ajokortille, ja henkilö voisi käytännössä vaihtaa kevytauton kuljettamiseen myönnetyn rajoitetun ajokorttinsa oikeaksi B-ajokortiksi pienin lisäopetusvaatimuksin ja ilman olen-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 606/2020 vp

naisia lisäkustannuksia täyttäessään B-ajokortille asetetut ikävaatimukset. Poikkeamismahdollisuutta lähdettiin aktiivisesti edistämään liikenne- ja viestintäministeriön toimesta usealla eri tasolla ja komissiolle lähetettiin välittömästi heidän ehdotuksensa jälkeen esitys muutoksista lainsäädäntöön. Tässä mallissa käyttöön olisi otettu erillinen, eri nimellä kutsuttava kansallinen ajokorttiluokka. Suomen ehdotuksissa tuotiin aktiivisesti esiin myös lainsäädännön liikenneturvallisuutta parantavia elementtejä, jotka olisivat komission virkamiesten alustavasti arvioiman mukaan edesauttaneet poikkeuksen saamista. Näitä ehdotuksia olivat muun muassa kevytauton korkeimman sallitun ajonopeuden sekä korkeimman sallitun omamassan laskeminen.

Komissio ei alustavasta myöntymyksestään ja Suomen aktiivisista ja toistuvista yhteydenotoista huolimatta kuitenkaan lopulta myöntynyt antamaan Suomelle ehdottamaansa ja alustavasti keskusteltua poikkeuslupaa. Syynä tähän oli erityisesti komission oman oikeuspalvelun tiukka tulkinta EU:n ajokorttidirektiivin poikkeussäännöksen käytöstä. Lisäksi koronaepidemia hidasti osaltaan merkittävästi komission reagointia Suomen yhteydenottoihin.

Kun lopulta kävi ilmi, ettei komissio tulisi antamaan suostumustaan ajokorttidirektiivin soveltamisalan poikkeuksesta, lakien kumoamista koskeva luonnos hallituksen esitykseksi valmisteltiin nopealla aikataululla liikenne- ja viestintäministeriössä. Muun sisältöisen hallituksen esityksen valmistelua ei voitu edellä kuvattu tilanne huomioiden ja muun muassa oikeuskanslerin aiemmat kannanotot huomioiden katsoa lainmukaiseksi. Lakien kumoamatta jättäminen aiheuttaisi tilanteen, jossa Suomen lainsäädäntö olisi ristiriidassa Euroopan unionin lainsäädännön kanssa. Tämä johtaisi suurella todennäköisyydellä rikkomusmenettelyyn, jonka seurauksena olisi todennäköistä, että lainsäädäntö jouduttaisiin joka tapauksessa kumoamaan, ja valtio tuomittaisiin sakkoihin. Ottaen huomioon, että lainsäädännön EU-oikeuden vastaisuus on jo tässä vaiheessa tiedossa, valtio voisi myös joutua korvausvastuuseen näiden vahinkojen osalta.

Komissio vastasi lopulta liikenne- ja viestintäministeriölle kirjallisesti 26.8.2020 todeten vastauksessaan, että Suomen kevytautolainsäädäntö on EU-lainsäädännön vastaista eikä komissio tule antamaan Suomelle poikkeusta ajokorttidirektiivin soveltamisalasta. Komissio on aikeissa uudistaa ajokorttidirektiiviä lähivuosina ja antamassaan kirjallisessa vastauksessa komissio ilmoitti, että ajokorttidirektiivin uudistamistyön yhteydessä kysymystä ikärajan alentamisesta tullaan tarkastelemaan uudelleen ottaen huomioon myös harvaan asuttujen alueiden erityistarpeet.

Näillä näkymin ainoa laillinen tapa saada kevytautojen kaltainen liikkumisväline nuorten käyttöön on siis vaikuttaa tulevan ajokorttidirektiivin sisältöön. Komission julkinen kuuleminen ajokorttidirektiivistä on tarkoitus avata vielä syksyn 2020 aikana ja lainsäädäntöehdotus annetaan mahdollisesti alkuvuodesta 2021. Suomella on hyvät edellytykset tarjota direktiivin uudistamiseksi komissiolle konkreettisia ehdotuksia ja ratkaisuja, joilla voidaan turvata nuorten kuljettajien turvallinen liikkuminen. Aktiivinen ja ennakoiva yhteydenpito komission suuntaan tulevaan EU-sääntelyyn vaikuttamiseksi on jo alkanut, ja tulee jatkumaan ajokorttidirektiivin uudistamisprosessin aikana.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 606/2020 vp

Edellä mainittu komissio vastaus sekä Suomen viranomaisten aiemmin komissiolle neuvotte-
luissa toimittamat ratkaisuehdotukset on julkaistu avoimesti nähtäville valtioneuvoston Hankeik-
kuna-palvelussa sekä toimitettu lakien kumoamisesitystä koskevan lausuntopyynnön liitteiksi.

Helsingissä 10.9.2020

liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka